

Avosylin

Perhehoitokumppanit Suomessa Oy:n ja Neljä Astetta Oy:n asiakaslehti

NUMERO
1/2020

MES[®]-koulutus
voimaannuttaa
Neuropsykologinen
tietopaketti perhe-
hoitajien työkaluksi

perhehoitokumppanit.fi | avosylin.fi | 4astetta.fi

Sisältö

SOSIONOMIOPISKELIJAT
PILOTTIPROJEKTISSA 4

LASTEN JA NUORTEN
OSALLISUUS KESKIÖÖN 5

NEUROPSYKOLOGINEN
TIETOPAKETTI PERHE-
HOITAJIEN TYÖKALUKSI 6

LASTENSUOJELUN JA
PERHEPALVELUIDEN
AMMATTILAISET KOOLLA 8

MES®-KOULUTUS
VOIMAANNUTTAA 10

KAIKKI JAETUN
VANHEMMUUDEN ETEEN 12

MINUSTA SIJAISPERHE? 15

Perhehoitokumppanit Suomessa Oy (PKS) ja Neljä Astetta Oy yhdistyivät alun perin vuonna 2015 samanlaisten arvojen kohdatessa.

PKS:n emoyrityksen perustivat aikoinaan Englannissa sijaisvanhempi Jan Rees ja sosiaalityöntekijä Jim Cockburn vain yhden perheeseen sijoitetun lapsen tarpeisiin. Neljän Asteen perustivat kaksi lapsesta asti tuntenutta kaverusta, joilla oli omakohtaista kokemusta lastensuojelupalveluista. Yritystemme yhdistyminen tehtiin, jotta yhteistyössä voitaisiin tarjota entistä kattavammat ja kokonaisvaltaisemmat mahdollisuudet auttaa perheitä sekä avo- että sijaishuollon palveluin kokemusasiantuntijuutta hyödyntäen.

Perhekeskeisyys, palveluiden laatu ja niiden vaikuttavuus sekä vastuullisuus ovat aina olleet kummankin palveluntuottajan keskiössä. Yhteistyömme aikana nämä vahvuudet ovat entisestään korostuneet, ja samalla on syntynyt myös voimakas yhteisen brändin tarve: keitä ME olemme?

Päädyimme syventämään yhteistyötämme 1.5.2019 muodostamalla Avosylin yhtymän, joka tarjoaa laadukkaana palvelujatkumon sosiaalihuollon palveluista vahvasti tuettuun perhehoitoon. Avosylin-teema on tuttu yhteisestä lehdestämme, ja se syntyy avoimen kohtaamisen tärkeydestä: Meille lapsi on ensisijaisesti lapsi, ei diagnoosi, ei koskaan menetetty. Jokainen perhe otetaan palveluidemme pariin ilman ennakkoluuloja.

Me emme pelkää haasteita – otamme ne vastaan avosylin!

Kummankaan yhtiön toimintaan muutos ei sinällään vaikuta, PKS sekä Neljä Astetta jatkavat toimintaansa omina yhtiöinä kuten aiemminkin – mutta yhdessä olemme enemmän.

Perhehoitokumppanit Suomessa Oy

Myönteisiä ja kestäviä muutoksia

Perhehoitokumppanit Suomessa Oy (PKS) on erityisen vahvasti tuetun perhehoidon toimija, joka vuodesta 2008 lähtien on tarjonnut lapsen edun mukaisen vaihtoehdon yhä useammalle sijoitusta tarvitsevalle lapselle. PKS:llä on toimistot Tampereella, Espoossa ja Oulussa. Sosiaalityöntekijöitä, perhehoidon ohjaajia, terapeutteja ja koordinaattoreita PKS:ssä työskentelee yhteensä 28. Joulukuussa 2016 kauttamme sijaisperheisiin sijoitettuja lapsia oli 90. Arvioituja perheitä PKS:llä on 111. Kuntayhteistyötä teemme kattavasti kautta lähes koko Suomen.

Visiomme on tuottaa myönteisiä ja kestäviä muutoksia lasten elämään ja tarjota kunnille mahdollisuus sijoittaa perheisiin sellaisiakin lapsia, jotka vaikeiden elämäkokemustensa takia tarvitsevat paljon erityistä tukea. PKS luottaa perhehoidon mahdollisuuksiin; pitkä kokemus on osoittanut, että myös haastavammin oirehtivat lapset ja nuoret voidaan sijoittaa perheisiin, kun perhehoito on vahvasti tuettua.

Neljä Astetta Oy

Elämän mittaisia muutoksia

Neljä Astetta Oy on tuottanut ja kehittänyt sosiaalialalla yli 10 vuoden ajan uuden sukupolven lastensuojelun avopalveluita. Uuden sukupolven lastensuojelun kasvu- ja kehitysohjelmamme on läpikäynyt yli 3000 asiakasta. Tällä hetkellä yrityksemme 100 perhetyöntekijää työskentelee noin 450 perheen kanssa. Yhteistyötä on yli 50 kunnan ja kuntayhtymän kanssa Hangosta Rovaniemelle.

Missiomme on tuottaa kokonaisvaltaisesti tarvelähtöisiä palveluita asiakkaillemme niin, ettei yhdenkään lapsen, nuoren tai hänen vanhempansa tarvitsisi kokea kohtaamattomuutta tai tunnekylmyyttä, vaan hän kokisi itsensä ainutlaatuisiksi, arvokkaaksi ja merkitykselliseksi ihmiseksi.

PKS ja Neljä Astetta ovat osa Avosylin yhtymää.

Pääkirjoitus

Laadukas työ on kestävyyslaji

Vuonna 2019 Avosylin yhtymässä keskiössä oli laatu. Kilpailutuksien kautta tulevat sopimukset ovat lisääntyneet, ja kaikissa sopimuksissa on hieman erilaiset vaatimukset. Lastensuojelulaki muuttui vuoden alusta, ja lastensuojelun laatusuosituksen päivitettiin loppuvuodesta 2019. Kaiken lisäksi meillä on omat laatustandardimme ja työskentelymallimme, joita työntekijät työssään seuraavat, ja on tunnustettava, että tässä monien vaatimusten viidakossa suunnistaminen alkaa olla melko haastavaa.

Halusimme miettiä, miten saamme yhdistettyä kaikki eri vaatimukset mielekkääksi ja eri osa-alueitaan tukevaksi kokonaisuudeksi, koska näistä eri vaatimuksista ei valita, vaan niitä tulee noudattaa kaikkia - koko ajan. Ajattelimme, että kaikkien näiden vaatimusten on järjestyttävä selkeäksi kehikoksi työntekijöiden arjen työlle ja mahdollistettava se, että jokainen työntekijä tietää, mitä häneltä missäkin tilanteessa odotetaan. Työntekijän on tiedettävä, mikä osa työstä on sellaista, minkä on laadukkaan työn nimessä tapahtuttava työntekijästä riippumatta joka kerta samalla tavalla ja missä kohtaa voi käyttää omaa harkintaa ja toimia asiakkaan tilanteeseen parhaiten soveltuvalla tavalla omaa osaamistaan ja persoonallista otettaan käyttäen.

Laatuvaatimukset vaativat myös vastinparin: valvonnan. Mitään ei voida sanoa uskottavasti työn laadusta, ellei laadun toteutumista arjessa valvota. Kattava omavalvontajärjestelmä, jonka puitteissa auditoidaan laatua ja asiakaskokemusta säännöllisesti, tuottaa meille arvokasta tietoa siitä, missä me olemme onnistuneet erityisen hyvin ja mihin meidän on kiinnitettävä jatkossa huomiota. Valvovalle viranomaiselle omavalvontaraportti antaa nopeasti käsityksen siitä, mitä asioita yrityksessä on systemaattisesti seurattu ja miten näissä asioissa on onnistuttu.

Selkeästi ilmaistu tavoitetaso ja sen seuranta sekä raportointi on kuitenkin vain alku, perusta, jolle voi rakentaa. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota myös henkilöstön osaamiseen: saako jokainen työntekijä riittävän perehdytyksen? Onko tieto kaikkien

saatavilla helposti? Koulutetaanko ammattilaisia riittävästi heidän työnsä osaamisvaatimukset ja työskentelyn viitekehys huomioiden?

Kaikkein tämän jälkeen jää vielä se tärkein työ. Parhaimmatkin laatujärjestelmät, omavalvontasuunnitelmat ja kattavatkin koulutukset eivät tuota laatua eivätkä kerro yhtään mitään, elleivät ne nivoudu tiukasti arjen työhön. Laatua jahdetaan päivästä toiseen asiakkaan, työntekijän, esimiehen ja palvelun tilaajan vuorovaikutussuhteissa tapahtuvissa tilanteissa, joissa huolehditaan, että tavoitteet täyttyvät luvulla tavalla ja poikkeamiin puututaan välittömästi. Laadukas työ ei ole lopputulos eikä pikamatka. Helppoja voittoja ei ole tarjolla. Se on kestävyyslaji, joka vaatii treeniä ja herkeämätöntä otetta sekä pitkän tähtäimen sitoutumista siihen, että asiakkaamme ansaitsevat parasta laatuaamme joka päivä.

Tiia Perämaa

*Perhehoitokumppanit
Suomessa Oy ja Neljä
Astetta Oy Maajohtaja*

Kuvassa vasemmalta oikealle: Anna-Sofia Korva, Päivi Onkalo, Pirkko Pietilä ja Saaramari Kumpula.

Sosionomiopiskelijat pilottiprojektissa

Oulun ammattikorkeakoulussa alkoi marraskuussa pilottiprojekti, jossa sosionomiopiskelijat toimivat tukihenkilöinä lastensuojelun asiakkaille. Opiskelijat saavat toiminnasta opintopisteitä ja työkokemusta, nuori kätevästi tukihenkilön.

Toiminnallisia tapaamisia

Kolmannen vuoden opiskelija Saaramari Kumpula on pilottijakson antiin tyytyväinen. – Toimin 14-vuotiaan tytön tukihenkilönä vuoden ajan. Tapaamme kerran viikossa. Tarkoitus on löytää nuorelle mielekästä toimintaa, joten olemme käyneet esimerkiksi elokuvissa, kävelemässä, uimassa, syömässä sekä pelanneet lautapelejä, kertoo Kumpula. – Hän on ollut avoin ja puhuu tekemisen lomassa oma-aloitteisesti paljon myös vaikeista aiheista. Työskentely haastaa minua ammatillisesti, koska saan kokeilla tavoitteellista työskentelyä. Projektissa työskentely on luonteeltaan kokeilevampaa, koska se järjestetään ensimmäisen kerran. Hyvällä fiiliksellä tässä mennään!

Positiivinen yllätys!

Kumpulan luokkatoveri Anna-Sofia Korvan ”asiakas” on 17-vuotias hiljainen nuori. – Koitamme olla aktiivisina, jotta saan hänet avautumaan. Nuori on sosiaalihuollon asiakas, joka tykkää urheilla – olemme esimerkiksi pelanneet pingistä ja sulkapalloa yhdessä. Myös Korvalla on kokeilusta positiivinen tunnelma. – Olen oikein yllättynyt, kuinka mahtavaa on ollut! Olemme saaneet Neljältä Asteelta perehdytystä aiheeseen, mutta

olemme itse vastuussa toiminnastamme. Neljä Astetta arvostaa, antaa haastavia ja ammatillisesti kehittäviä työtehtäviä sekä koulutuksia. Yleensä opiskelujen ohessa tehtävissä töissä laitetaan opiskelijat tekemään sellaisia töitä, joita vakituiset työntekijät eivät ehdi tekemään. Mutta nyt tuntuu kuin olisimme osana porukkaa!

Jatkoa luvassa

Oulun ammattikorkeakoulun sosiaalialan tutkinto-ohjelman lehtorit Päivi Onkalo ja Pirkko Pietilä ovat tyytyväisiä projektin käynnistymiseen. – Toivomme yhteistyön jatkuvan edelleen. Tavoitteenamme on, että seuraavat opiskelijat liittyvät mukaan toimintaan kevään 2020 aikana. Vahvasti ohjattu toiminta nuoren tukemisessa on opiskelijan ammatillista kasvua palvelevaa toimintaa. Työskentelyyn liittyy myös opiskelijoiden kanssa käytävä reflektio, jolloin tutkinto-ohjelman näkökulmasta on helppoa nähdä toiminta opintopisteitä kerryttäväksi. Tämä on siis yksi mahdollinen tapa opiskeluun ja ammatilliseen kasvuun. Pitkäjänteisessä toiminnassa opiskelijan lastensuojeluosaamisen on mahdollista vahvistua merkittävästi.

Lasten ja nuorten osallisuus keskiöön

Lasten ja nuorten osallisuudella tarkoitetaan lasten ja nuorten ottamista aktiivisesti mukaan heidän elämäänsä vaikuttavaan päätöksentekoon. Jotta osallisuudella olisi merkitystä, lapsille ja nuorille tulee antaa tila aidosti vaikuttaa heitä koskeviin päätöksiin ja muutoksiin.

Rohkaisun kautta

Työskentelyssä lapset ja nuoret huomioidaan paitsi osana perhettä myös omana itsenään, aktiivisena osallisena. Keskeisenä periaatteena toiminnassamme on rohkaista lapsia ja nuoria ilmaisemaan toiveitaan, tunteitaan ja näkemyksiään saamansa huolenpidon suhteen ja varmistaa, että he tulevat kuulluksi omilla asioissaan.

Tutkimus nuorten osallisuudesta

Neljä Astetta tilasi Oulun ammattikorkeakoululta tutkimuksen lasten osallisuuden kokemuksista tehostetussa perhetyössä. – Halusimme kuulla, kuinka lapset kokevat heidän mielipiteitään ja ajatuksiaan kuunneltavan, kertoo Neljän Asteen Pohjois-Suomen aluejohtaja Sanna Snellman.

Osallisuus toteutuu hyvin

Lapset vastasivat kysymyksiin anonyymisti ja itsenäisesti omilla kännyköillään. – Lapsen osallisuus on Neljällä Asteella tärkeässä asemassa, ja halusimme kiinnittää asiaan myös tutkimuksella huomiota. Vaikka vastausprosentti jäi pieneksi, voidaan tuloksista nähdä, että osallisuus toteutuu Neljän Asteen tehostetussa perhetyössä hyvin. Lapset voivat vaikuttaa päätöksentekoon.

– Yli 90 % osallistuneista antoi arvion 7–10 kohdissa ”työntekijät kuuntelevat minua” ja ”työntekijät rohkaisevat minua”. Meillä on Oulun AMK:n kanssa hyvä yhteistyö. Jatkossa on tulossa sosiaalityön gradu asiakkaan osallisuudesta dokumentoinnissa.

**Lupauksemme lapsille ja nuorille:
kuuntelemme sinua ja opimme
sinulta, jotta voisimme toimia
vieläkin paremmin!**

Osallisuusstrategia toimintaa ohjaamaan

Avosylin yhtymä julkaisi 15.11.2019 lasten ja nuorten osallisuusstrategian. Strategian valmistelutyö toteutui yhteistyössä Key Assets -konsernin kansainvälisen verkoston kanssa. Lasten ja nuorten osallisuusstrategia huomioidaan jatkossa osana yhtymämme vuosisuunnitelmaa, ja se määrittää minimikriteerit lasten ja nuorten osallisuuden varmistamiselle kaikissa palveluissamme eri tasoilla. Strategian standardit perustuvat YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja velvoittavat meitä kaikessa mitä teemme.

Me kuuntelemme nyt ja jatkossa

– Toimivan osallisuuden edellytys on, että sitoudumme päivittäisessä työssämme perheiden kanssa ja organisaationa aktiivisesti kuulemaan lasten ja nuorten näkemyksiä, kuvailee PKS:n palveluvastaava Tuula Kivistö-Pyhtilä. – Lasten ja nuorten palaute siitä, miten he itse kokevat osallisuuden toteutumisen työskennellessämme heidän ja heidän perheidensä kanssa on meille merkityksellistä ja tärkeää. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimustulos lasten osallisuuden toteutumisesta tehostetussa perhetyössä antaa hyvän pohjan osallisuusstrategian jalkautumiselle.

Kuvassa Sirpa Pyöriä ja Tuula Kivistö-Pyhtilä.

Neuropsykologinen tietopaketti perhehoitajien työkaluksi

Yhdysvaltalainen neuropsykologi ja adoptiovanhempi Paul Baker sai ajatuksen tavoittaa aivot kasvatuksellisesti ja kehitti voimavaralähtöisen, traumainformoidun viitekehyksen, jolla voidaan auttaa perhehoitoon sijoitettuja lapsia.

Lapsilla on usein taustalla haavoittavia kokemuksia sekä kasvuun ja tunne-elämän kehitykseen vaikuttavia haasteita. Bakerin kehittämä Person Brain™ tunnistaa nämä haasteet ja tuo näkyväksi osa-alueet, joissa voidaan vahvistaa lapsen positiivisia, korvaavia kokemuksia. Näin aivoja autetaan kehittymään oikeaan suuntaan.

Päämääränä on auttaa lasta

PKS:n palveluvastaavat Tuula Kivistö-Pyhtilä Oulusta ja Sirpa Pyöriä Tampereelta kävivät Person Brain™ -kouluttajakoulutuksen Irlannin Dublinissa. Mukana olivat Suomesta myös Nel-

jän Asteen työntekijät Kirsi Toiminen sekä Jukka Sihlman. Nyt nelikko kouluttaa perhehoitajia Espoossa, Tampereella, Seinäjoella ja Oulussa. – Person Brain™ -materiaalit on nyt suomennettu, ja olemme opiskelleet myös lisää menetelmästä. Aivojen toiminnasta saadaan koko ajan uutta tutkimustietoa ja koulutusmateriaalia päivitetään säännöllisesti. Kulttuurinen konteksti on eri kuin Yhdysvalloissa, joten olemme myös kiinnittäneet huomiota tähän puoleen, vaikka perhehoidon ilmiöissä on samankaltaisuuksia kulttuurieroista huolimatta. Person Brain™ -koulutusta on tarkoitus toteuttaa jatkossa laajemminkin Suomessa.

Minäkuvaa vahvistamassa

- Taustalla olevan tutkimustiedon myötä saamme lisäkeinoja auttaa lasta. Person Brain™ -mallin kautta saamme vahvistusta turvallisen arjen merkityksellisyydestä. Korjaavien kokemusten kautta vahvistetaan lapsen minäkuvaa. Sitähän me toki olemme tehneet aina, mutta nyt saamme perhehoitoon jäsennehtyä teoreettista tietoa, ja entisten menetelmien lisäksi Person Brainin™ avulla opitaan tunnistamaan tilanteita, jotka menevät yli joko lapsen tai aikuisen käyttäytymisessä. Näissä tilanteissa on tärkeä saada aivot reaktiivisesta tilasta ajattelevaan tilaan, jolloin muutos mahdollistuu paremmin.

Arki on usein käännteentekevää

Koulutuksen käyneiltä perhehoitajilta on tullut Person Brain™ -menetelmästä hyvää palautetta. - Palautteessa perhehoitajat kuvaavat, että omat ajatukset ovat lähteneet liikkeelle ja että he ovat saaneet ymmärrystä, kuinka korjaavat kokemukset auttavat aivoja muutokseen. Vaikka lapsi on joutunut kohtaamaan huonoja kokemuksia ja haastaa häntä hoitavia aikuisia, niin häntä voidaan auttaa. - Tämä menetelmä avasi tietämystämme aivojen kehitykseen ja siihen, että aina on mahdollista oppia uutta. Se lisää toivoa ja on hektisessä arjessa melkoinen lisäapu.

”Se lisää toivoa ja on hektisessä arjessa melkoinen lisäapu”

Tervetuloa!

Kuvan henkilöt vasemmalta oikealle: Toni Sipiläinen, Harriet Rabb, Jukka Sihlman, Tiia Perämaa ja Katja Halonen.

Lastensuojelun ja perhepalveluiden ammattilaiset koolla

Avosylin yhtymä järjesti marraskuussa avoimen koulutusiltapäivän Tampereella. Koulutus kokosi yhteen lastensuojelun ja perhepalveluiden ammattilaisia ympäri maan.

Avosylin yhtymän maajohtaja Tiia Perämaa avasi koulutuspäivän pohtimalla, että lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentely vaatii jatkuvaa oppimista ja avointa mieltä. – Meidän tehtävänä ei ole kysyä, osaammeko ja pystymmekö, vaan miten kehitymme niin, että pystymme vastaamaan lapsen ja perheen tarpeisiin? Avoimessa ja luottamuksellisessa vuorovaikutuksessa perheen kanssa pystytään yhdessä saavuttamaan tuloksia ja kestäviä muutoksia, Perämaa toteaa.

Mistä syntyy kustannustehokas lastensuojelu?

Neljän Asteen avopalveluiden johtaja Toni Sipiläinen keskittyi omassa puheenvuorossaan siihen, miten perhetyöllä voidaan auttaa perheitä tuloksellisesti ja kustannustehokkaasti alati muuttuvassa toimintaympäristössä. Neljän Asteen tehokkuusprosentti on nykyään huikea, työajasta 78 % käytetään puhtaaseen asiakastyöhön. Melkoisia muutoksia on kuitenkin vaadittu, jotta perhetyötä tarjoava avohuollon organisaatio on sopeutunut mittavaan toimintaympäristön muutokseen. Asia-

kastyöhön käytettävissä oleva aika on lyhentynyt lähes puoleen, kuukausihinta muuttunut tunti-hinnaksi ja palveluntuottajien määrä räjähtänyt. Sipiläinen kuvasi puheessaan rehellisesti Neljän Asteen kasvutarinaa ja sitä, mitä muutospöressissä oikein tapahtui. – Virheitä on toki tehty, mutta niistä on haluttu oppia. Asiakastyytyväisyydestä, työntekijöiden hyvinvoinnista ja laadusta on kuitenkin pidetty kiinni, ja se on kannattanut.

Kaikesta, mistä voi puhua, voi selviytyä

Kriisityön konkari ja kouluttaja, PKS:n Etelä-Suomen perhehoitopalveluiden johtaja Katja Halonen, puhui kriisityöstä ja vakauttamisen merkityksestä. – Lapsen sijoitus on kriisi kaikille perheenjäsenille, mutta tunnistammeko aina sen? Halonen myöntää, ettei itse aina ole kriisireaktioita tunnistanut. Miltä lastensuojelun vaikuttavuus näyttäisikään, jos koko perhe saisi avun kriisitilanteessa. Halonen nosti vahvasti esille myös sosiaalityötä tekevien oman resilienssin: on erittäin tärkeää puhua siitä, että kaikilla on oma murtumispisteensä – myös

auttajilla. – Tästä puhutaan aivan liian vähän. Pohjois-Suomen perhehoitopalveluiden johtaja Sari Leskinen avasi puheenvuorossaan perhehoitoidon asiakassuunnitelmien tavoitteita ja sitä, miten niitä kohti pystytään kulkemaan suunnitelmallisesti pienin pilkokuin askelin. Arjen on oltava turvallista, ja tavoitteissa etenemisen palkittava sekä lasta että perhehoitajaa. – Turvallinen arki tarkoittaa lopulta ihan kaikkea, Leskinen summaa.

Kohti kestäväää hyvinvointia

– Jokaisella aikakaudella on omat haasteensa, nyt edessä ovat ekologiset haasteet. Avosylin yhtymän laatupäällikkö Harriet Rabb kertoi Avosylin koulutuspäivässä Ecosos-tutkimushankkeesta, jonka mukaan ekologinen ympäristö on huomioitava myös sosiaalityössä laajemmin. Avosylin yhtymässä nämä teemat ovat olleet osa toimintastrategiaamme jo vuodesta 2014. Uskomme, että taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys ei ole mahdollista ilman ekologista kestävyttä, Rabb kertoo.

MES® - tulokulma vanhemmuustyöhön

Neljä Astetta Oy:n kehittämää MES®-ohjelmaa on tutkittu Tampereen yliopistolla. Tutkimuksessa tarkasteltiin ryhmämuotoisen tuen ja itsetunteutumisen lisääntymisen merkitystä vanhemman hyvinvoinnille ja vanhemmuudelle. MES®-ohjelman johtaja Jukka Sihlman esitteli koulutuspäivässä tutkimustuloksia, jotka ovat vaikuttavia. Merkittävää on, että ammatillisesti ohjattu ryhmämuotoisia palveluita ei juuri käytetä lastensuojelun vanhemmuustyössä. – Meillä on siis käsissämme todellinen helmi, jolla katkaista ylisukupolvista ketjua lastensuojelun kentällä. MES®-ohjelman tunnettuus on kuitenkin kunnissa vielä heikkoa, ja sitä tulisi nostaa enemmän esiin perhetyön sisällä, Sihlman totesi puheenvuoronsa päätteeksi.

Siinä hetkessä

Koulutusiltapäivän yhteydessä avattiin myös Siinä hetkessä -näyttely, joka kokosi yhteen lasten ajatuksia erosta. – Kun vanhemmat riitelee, oon kuin varjo, joka unohtuu. Pyysimme syksyllä Neljä Astetta Oy:n tukitoimien piirissä olevia eroperheiden lapsia antamaan ohjeita meille aikuisille. Näistä ohjeista ja lasten tekemistä töistä koottiin Siinä hetkessä -näyttely Tampereen Nuorisopalveluiden Monitoimitalolle. Näyttelyyn pääsi tutustumaan koulutusiltapäivän yhteydessä, ja se oli avoinna yleisölle marraskuun ajan. Näyttely tulee

Siinä hetkessä -näyttelyn teoksia.

kiertämään eri paikkakunnilla ympäri Suomen, tammikuussa se nähdään Kallion uudessa perhekeskuksessa Helsingissä.

Positiivista palautetta

Koulutusiltapäivästä saatu palaute oli rohkaisevaa. – Yrity maailman näkökulma oli mielenkiintoinen! Tulokset ovat vaikuttavia, totesi eräs paikalla ollut sosiaalityöntekijä. Myös nimettömän annettu, kirjallinen palaute oli mukavaa luettavaa: – Kaikissa puheenvuoroissa tuli esille tärkeitä ja oleellisia näkökulmia.

Uudet koulutukset ovat suunnitteilla vuodelle 2020. – Tulossa on koulutuksia, joiden kouluttajat ovat vahvasti kiinni lastensuojelun ja perhepalveluiden kentällä ja näköalapaikalla kunnissa tapahtuviin muutoksiin, vinkkaa koulutus- ja konsultatioasiantuntija Anne Niittymäki. – Tervetuloa mukaan!

MES[®]-koulutus voimaannuttaa

Neljä Asetta Oy tuotti ja koulutti Lapuan kunnalle perhetyön kehittämissuunnitelman vuosien 2016–2017 aikana. Osana prosessia MES[®]-ohjelman johtaja Jukka Sihlman koulutti kuusi Lapuan kunnan työntekijää MES[®]-ryhmänohjaajaksi.

Muutos näkyy silmissä

Lapuan kaupungilla MES[®]-kouluttajana toimiva Hanna-Lea Kivisalo aloitti oman vanhempien MES[®]-ryhmän ohjaamisen jo koulutusprosessin aikana, ja nykyään jokainen Lapuan sosiaalikeskuksen työntekijä käy läpi koulutuksen. – Minulla oli syksyllä 2019 kuusi MES[®]-ryhmää ja nyt on kolme ryhmää menossa. Perheneuvolan psykologitkin ovat käyneet koulutuksen läpi. Olemme saaneet koulutuksesta todella positiivista palautetta. Äitien ryhmistä pitäisi ottaa ennen ja jälkeen kuvat! Monissa osallistujissa tapahtuu koulutuksen aikana ulkoisestikin merkittävä muutos.

Äitien toteutuvia unelmia

– Kiinnitämme erityistä huomiota äitien omaan hyvinvointiin. Monet unelmat ja haaveet ovat toteutuneet: joku on lähtenyt opiskelemaan, toinen ottanut askeleen haitallisesta parisuhteesta irtautumiseen. Vertaistuen merkitys on kova. Monilla on samanlaisia kokemuksia siitä, mitkä asiat toimivat heille ja heidän lapsilleen.

Apua jaksamiseen

Sosiaalityöntekijät valitsevat ryhmäläiset. Mukaan otetaan lastensuojelussa ja sosiaalityössä mukana olevien lasten vanhempia, jotka pystyvät sitoutumaan koulutukseen. Osallistujat kokevat ryhmät omana harrastuksenaan, mammaryhmänä. Koulutuksessa opetetaan asioita omasta itsestä ja jaksamisesta. Kun äidit oppivat jaksamaan itse, he jaksavat huolehtia paremmin myös perheistään.

Sitoutuminen tuo tulosta

Koulutukseen osallistujat ovat sitoutuneita ihmisiä. – Kun eräs yksinhuoltaja sai töitä, niin hän suunnitelti esimiehensä kanssa työvuorot niin, että pääsi jatkamaan ryhmässä. Toisen äidin pitkäaikaisia, toteutumattomia unelmia olivat olleet iso tila-auto ja puoliso. Ja unelmat ovat nyt toteutumassa, saimme kutsun häihin ja hän omistaa tila-auton.

Hyötyä myös kouluttajalle

Koulutukset ovat tuoneet myös Kivisalon omaan työhön paljon uutta. – Olen innoissani MES[®]-koulutuksista. Työni mielekkäys on lisääntynyt, kun näen koko ajan, kuinka kannattava työmuoto on. Näen niin läheltä valtavan muutosprosessin. Jos koulutukset nyt otettaisiin pois työstäni, en tiedä, kuinka jaksaisin. Kyseessä on niin hieno prosessi, huipputyökalu.

Kokemusasiantuntija apuna

Kivisalon apuna toimii kokemusasiantuntija Minna Ylimäki-Hemminki, joka osallistui edelliseen ryhmään. – Nyt Ylimäki-Hemminki kertoo ryhmäläisille omat kuulumisensa MES[®]-kartan teon yhteydessä, kuinka hän itse koki vastaavat tilanteen ryhmässä ollessaan ja mitä siitä käynnistyi. Näin saamme aina tuoretta tietoa.

Lopuksi Kivisalo lähettää kiitokset Neljän Asteen Jukka Sihlmanille. – Hän oli alussa huomattava apu – aina valmis auttamaan. Ilman Sihlmanin tukea eivät asiat olisi näin hyvällä mallilla Lapualla.

”Osallistujat kokevat
ryhmät omana
harrastuksenaan,
mammaryhmänä”

Kokemuksen kautta

Kokemusasiantuntija Minna Ylimäki-Hemminki tietää, että MES®-koulutus muuttaa elämiä. – Koulutus oli positiivinen yllätys ja merkittävä matka omaan elämään ja itsetuntemukseen. Oli ihana pohtia yhdessä muiden kanssa mm. oman elämän kipukohtia, lapsuutta, tunnelukkoja, toiveita, unelmia ja voimavaroja. Tapa, jolla asioita käsiteltiin, oli toimiva, ja Hanna-Lea osasi luoda hyvää ryhmähenkeä sekä avointa ja luottamuksellista ilmapiiriä. Olin vuosia elänyt ensisijaisesti ajatellen vain lapsia. Koulutuksessa ymmärsin, että minulla on lupa ajatella myös itseäni ja omaa jaksamistani. Sain konkreettisia keinoja selvitä kuormittavasta arjesta, uusia ystäviä ja vahvaa vertaistukea. Ryhmä oli se, mitä odotin aina. Hanna-Lea Kivisalo oli loistava vetäjä, jolle kuuluu suuri kiitos.

Muita auttamassa

Tuntui hyvältä, että Hanna-Lea pyysi minua kokemusasiantuntijaksi. Ryhmässä oleminen on ollut hyvää vaihtelua ja tuonut kaivattua sisältöä elämäni. Oman koulutuksen loppuminen oli surun paikka, joten oli upeaa, että sain mahdollisuuden osallistua kokemusasiantuntijana uuteen ryhmään. Tuntui hyvältä saada olla jakamassa oivalluksia ja oppimaani. Koska elämässäni on ollut paljon haasteita lasten kanssa, on ollut avioero, aika yksinhuoltajana ja nyt uusioperhekuvio, niin tuntuu, että monista haasteellisista tilanteista selvinneenä voin auttaa, tukea ja rohkaista niitä, joilla on samanlaisia haasteita elämässään.

Kaikki jaetun vanhemmuuden eteen

Lapsi hyötyy perhehoidossa, samalla tavalla kuin ero- ja uusperheissä, suuresti siitä, että lapselle tärkeät ihmiset toimivat kumppanusvanhemmuuden hengessä.

Sijaisvanhempien ja syntymävanhempien yhteistyön tulisi toimia kunnioittavalla tavalla. PKS:n tiimivanhemmuusterapeutina työskentelevä Marja Kaskela korostaa lasten oivalluskykyä. – He ovat herkkiä kuulemaan ja reagoimaan, jos kaksien vanhempien välissä on vihamielisyyttä tai katkeruutta.

Lapsen toiveita kunnioittaen

– Aikuisten täytyisi muistaa se, kuinka raskasta lapsen on olla toimimattomien suhteiden välissä. Toisaalta lapset myös vaistoavat hyvään pyrkimiseen, ja se vapauttaa heidät lapsen rooliin. Hyvässä jaetussa vanhemmuudessa sijoitetut lapset saavat olla rauhassa yhteisen huolenpidon kohteena.

Perhehoidossa jaetussa vanhemmuudessa ei ole kyse yhteisestä perheestä, vaan siitä, että lapsi saa pitää mielessään molemmat vanhemmat. Sijoitetut lapset saattavat joskus piirtää esimerkiksi perhekuvaan sekä sijaisvanhemmat että syntymävanhemmat. Tämä voi kertoa lapsen toiveesta tai olemassa olevasta symbolisesta turvapesästä, jossa lapsi kokee olevansa kaikkien vanhempien ympäröimänä. Lapsen toive on aina se, että aikuiset ovat hyväntahtoisia toisiaan kohtaan ja mahtuvat samaan ”piiriin”.

Aina tämä ei ole mahdollista. Sijaishuollossa tilanteet ovat hyvin moninaisia. Voi olla, että lapsi ei edes muista omaa vanhempaansa, vanhemmat eivät ole yhteydessä lapseen tai yhteydenpitoa on rajoitettu. Lasta auttaa se, että hän saa esimerkiksi valokuvien, kirjeiden tai yhteisen muistelemisen kautta luoda rauhassa mielikuvaa omista vanhemmistaan. Tilanteessa, jossa sijoitetun lapsen yhteys syntymävanhempaan on heiveröinen, sijaisvanhemmille jää iso arkit tehtävä auttaa lasta ymmärtämään, mistä hän on tullut sekä keitä ja minkälaisia hänen vanhempansa ovat.

Perhehoitajat tärkeässä asemassa

Kaskela arvostaa perhehoitajien ammattitaitoa vaikeissa tilanteissa. – Taitavat ja sensitiiviset

perhehoitajat pyrkivät hyviin yhteistyösuhteisiin lapsen syntymävanhempien kanssa – riippumatta siitä, mitä lapsen taustalla on. Vaatii paljon sijaisvanhemmilta katsoa menneen yli ja kuulla lapsen tarve omiin vanhempiinsa, jopa silloin kun taustalla on äärimmäisen vaikeita kokemuksia. Lapsi tarvitsee yhteydenpitoon aina aikuisia sillanrakentajia, jotka ovat valmiita välillä laittamaan omat näkemyksensä sivuun. Lapselle usein sekä omat että sijaisvanhemmat ovat tärkeitä ja toive voikin olla saada pitää kaikki vanhemmat jollakin tavalla elämässään.

Tiimivanhemmuus tukena

Perhehoitokumppaneissa perhehoitajia tuetaan yhteistyökysymyksissä Tiimivanhemmuus-mallin avulla. Järjestämme aina tarvittaessa terapeutivetoisia yhteistyötapaamisia, joissa on mukana sekä perhehoitajat että lapsen syntymävanhemmat. Etsimme tapaamisissa yhdessä toimintamalleja, jotka mahdollistavat hyvää ja turvallista yhteydenpitoa lapseen ja tukevat aikuisten keskinäistä kommunikaatiota. Tarvittaessa pidämme myös lapsen asioissa niin sanottuja tiimivanhemmuuspalavereja, joihin kutsumme laajemmin lapsen ympärillä olevia tärkeitä aikuisia, kuten koulun opettajan, lapsen terapeutin ja kunnan sosiaalityöntekijän. Tarkoituksena on hakea syvempää yhteistä ymmärrystä lapsen tilanteesta ja sitä kautta tukea perhehoitajia heidän tehtävässään.

– Perhehoitajat, eli sijaisvanhemmat, joutuvat luovimaan monien ihmisten ja yhteistyötahojen kanssa. Olemme työntekijöinä heitä varten. Sijaisvanhemmuuden tehtävää ei tarvitse hoitaa yksin. Perhehoitajat ovat meidän aarteemme ja tehtävämme on organisaatiossa pitää heidän jaksamisestaan huolta. Tähän tiimivanhemmuus tarjoaa erinomaiset työkalut, joista jaetun vanhemmuuden orientaatio on yksi.

Kuvassa Susanna Kelanne.

Hyvää vanhemmuutta isolla porukalla

Perhehoitaja Susanna Kelanne tietää, kuinka tiimivanhemmuus toimii arjessa. – Olen toiminut perhehoitajana kymmenen vuotta. Asuin itsekin lapsuudessa sukulaissijoituksessa isovanhempieni luona, joten olen tavallaan kokemusasiantuntija. Minulla ei ole omia lapsia, ja perhehoitajuus sopii minulle. Luonani on tällä hetkellä kaksi pitkäaikaisesti sijoitettua, ja vanhimman olen jo kasvatanut omilleen. Poika on suorittanut ammattitutkinnon sosiaali- ja terveysalalta, käynyt armeijan ja hänellä on vakituinen työpaikka sekä oma asunto ja auto. Yhteys Kelanteen ja nuoren aikuisen välillä on säilynyt – Hän soittaa edelleen ja kysyy että mitä ruokaa olet laittanut, voisin tulla syömään.

Kaikki lähtee luottamuksesta

Lapsen, perhehoitajan ja syntymävanhemman arki on aikuisten välistä yhteistyötä, jonka olennaisia kulmakiviä on luottamus. – Sovin syntymävanhempien kanssa lapsen kotilomat ja vaihdan samalla kuulumiset. Näin saan tietoa siitä, millainen tilanne lapsen kotona on ja voinko lähettää hänet käymään kotona. Jos kaikki on hyvin, niin hekin voivat luottaa siihen, että lapsi istuu sovituksissa bussissa.

Perhehoitaja ei pärjää yksin

PKS tukee perhehoitajaa monin keinoin. – Työnohjauksen lisäksi varsinkin pienissä porukoissa

järjestetyt tapahtumat ovat kivoja. Esimerkiksi viime kesänä PKS:n sosiaalityöntekijä tuli meille ja vietimme virkistyspäivän Turussa. Kaikilla oli hirveän kivaa, ja lapselle tuli selväksi, että teemme yhteistyötä keskenämme. Pidän yhteyttä myös isovanhempiin. Erään isoäidin mökillä olimme kesällä yötäkin. Se oli mukava reissu, ja tarkoitus on mennä ensi kesänä uudestaan.

Omat tunteet syrjään

Perhehoitajan täytyy pystyä unohtamaan lapsen kokema historia ja ajatella, että se kuuluu menneisyyteen. – Minä en etsi syntipukkeja, vaan haluan toimia hyvänä esimerkkinä. Lapsi voi joskus olla jopa hämmentyneen näköinen, kun hän näkee että kaikki aikuiset tulevatkin toimeen keskenään.

Kaikki yhdessä

Kelanne korostaa syntymävanhempien roolia kokonaisuudessa. – On tärkeää sopia yhdessä, kuinka lapsen kasvatusta tehdään, ja silloin täytyy kuulla kaikkia. Biovanhempaa ei voi jättää sivuun. Yritän itse pitää yhteyttä syntymävanhempoihin ja kertoa heille, mistä on kyse ja mitä sijoituksessa tapahtuu. Sijoituksen alku voi joskus mennä syntymävanhemmilla tunteisiin, mutta kun ihmiset tapaavat toisiaan, tutustuvat ja arki alkaa rullata, niin mielipiteet tapaavat muuttua parempaan suuntaan.

Perheleireillä ratkotaan asioita yhdessä

PKS:n perheleiri järjestettiin Piispalassa Kannonkoskella viime kesänä. Leirille osallistui yhteensä 17 perhettä.

Perinteisen perheleirin ohjelma oli tänä vuonna suunniteltu salapoliisiteeman ympärille. Leirillä käytiin läpi Pesäpuu ry:n kanssa toteutettuja toimintarasteja ja lapset pohtivat Salapoliisi Mäyrän kanssa muun muassa sitä, mikä tekee perheet iloiseksi ja mistä asioista voi olla vaikea puhua.

Puhuminen on tärkeää

Lapset kertoivat salapoliisi Mäyrälle, että koti-ikävä on vaikeaa aikuiselle kertominen, juttelu ja halaus. Ikävää helpottaa lasten mukaan myös mukavien asioiden ajattelu, ja iltasatu on keino, joka vie asioita pois ikävästä. Ikävä ei kuitenkaan ole huono asia: lapsella on lupa ikävöidä niitä ihmisiä, jotka eivät juuri sillä hetkellä ole lähellä.

Aikuisten tehtävänä on auttaa

Omista tunteistaan puhuminen tai oman mielihetken esittäminen voi olla välillä vaikeaa, mutta sitä voi opetella. Mitä paremmin lapsi osaa kertoa tunteistaan ja ajatuksistaan, sitä paremmin muut ymmärtävät häntä ja osaavat häntä auttaa. Tällaisia taitoja lapsi voi harjoitella tuttujen ja turvallisten ihmisten kanssa. Tunteiden kuvaamisessa voi käyttää apuna erilaisia tunnekortteja tai piirtää sen, mitä haluaa kertoa.

Sijaissisaruus on hieno asia

Leirilauantaina Mäyrän toimintarasteilla pohdittiin myös sijaissisaruuksia. Piirtämällä ja kirjoittamalla lapset auttoivat Mäyrää keksimään, millaisia juttuja voi sisarusten kanssa tehdä. Vastauksena saatiin esimerkiksi, että sisarukset ovat tärkeitä, koska heidän kanssaan voi esimerkiksi leikkiä ja hipsutella sekä olla sylissä. Lapset ja nuoret nostavat itse sisarukset usein merkityksellisiksi ihmisiksi elämässään, olivat he sitten sijaissisaruuksia tai biologisia sisaruuksia. Sisaruksiin halutaan pitää yhteyttä ja surullisena koetaan se, jos yhteydet syystä tai toisesta katkeavat.

Salapoliisi Mäyrän leiriolympialaiset

Perheleiri huipentui Salapoliisi Mäyrän leiriolympialaisiin. Leiriolympialaiset olivat tällä kertaa hieman erilaiset: perheiden tuli salapoliisimaisesti etsiä olympialaisten ranta-alueelta jokainen tehtävärasti, merkitä suoritettu rasti muistilappuun ja lopulta palata lähtöpaikkaan. Olympiarasteilla suoritettiin erilaisia tehtäviä, kuten heitettiin saapasta, ratkottiin arvoitusta, hypättiin vauhditonta pituutta, leikittiin ketjuhippaa, tehtiin Salapoliisi Mäyrä -patsas, pelattiin lipunryöstöä ja suoritettiin esterataa. Rasteilla kannustettiin perheitä yhdessä tekemiseen, hyvään meininkiin ja itsensä voittamiseen! Paras palaute kuultiin rasteilla punaposkisten lasten suusta: "Leikitään tätä vielä uudestaan!"

Olisiko minustakin sijaisperheeksi?

Testaa nyt!

Olen yli 25-vuotias

kyllä ei

Pidän lapsista ja ymmärrän, että sijaisvanhemmuus vaatii pitempiaikaista sopeutumista

kyllä ei

Olen vakiintuneessa parisuhteessa tai elän yksin

kyllä ei

Lapseni ovat yli 2-vuotiaita tai minulla ei ole lapsia

kyllä ei

Olen hyvinvoiva ja oma elämäni on kunnossa

kyllä ei

Minulla on kodissani tilaa tai oma huone sijoitettavalle lapselle

kyllä ei

Ymmärrän, miten tärkeää lapsen on pitää yhteyttä omiin vanhempiinsa ja sukuunsa, vaikka hän olisikin sijoitettu, ja haluan tukea lasta tässä

kyllä ei

Haluan suojella ja tukea lasta

kyllä ei

Olen valmis tukemaan lasta harrastuksissa, koulunkäynnissä ja kaverisuhteissa

kyllä ei

Jos ryhtyisin sijaisvanhemmaksi, haluaisin tehtävääni tukea

kyllä ei

Jos vastasit kaikkiin kysymyksiin kyllä, sinulla on hyvät edellytykset ryhtyä Perhehoitokumppanit Suomessa Oy:n kautta sijaisvanhemmaksi!

Jokainen perhe voi muuttaa maailmaa!

Lapsen on paras elää perheessä

Liity joukkoomme - perhehoitajaksi, työntekijäksi, yhteistyökumppaniksi.
Rakennetaan yhdessä kolmannen sukupolven lastensuojelupalveluita.

Ota yhteyttä, niin kerromme lisää!

avosylin.fi | perhehoitokumppanit.fi | 4astetta.fi

Seuraa meitä myös Facebookissa!